

Imatinib

Vispārīgais nosaukums: imatinibs

Zāļu forma: iekšķīgi lietojama tablete (100 mg; 400 mg)

Zāļu klase: BCR-ABL tirozīnkināzes inhibitori

Kas ir imatinibs?

Imatinibs tiek lietots hematoloģisko slimību ārstēšanai - hroniskas mieloleikozes, kā arī akūtas limfoīdas leikozes gadījumos, ja ir atrasta pozitīva Filadelfijas hromosoma. Tāds nosaukums hromosomai dots tādēļ, ka laboratorija, kurā to 1960. gadā atklāja, atradās Filadelfijas pilsētā ASV. Filadelfijas hromosoma ir dzīves laikā radusies specifiska hromosomu anomālija, kas izraisa hronisku mieloleikozi. Tā ir apmaiņa ar daļu no gēniem jeb translokācija starp 9. hromosomu un 22. hromosomu. Šīs translokācijas rezultātā tiek apvienoti 2 gēni – Abl1 gēns no 9. hromosomas un 22. hromosomas BCR gēna fragments. Rezultātā veidojas BCR-ABL gēna produkts, kas ir tirozīnkināze ar serīna/ treonīna kināzes īpašībām, kas nes signālu šūnu augšanai. Medikamenti, kas ir BCR-ABL tirozīnkināzes inhibitori, nomāc šīs tirozīnkināzes darbību un aptur hroniskas mieloleikozes šūnu augšanu un vairošanos. Imatinibs ir pirmais šīs grupas medikaments, kuru sāka lietot hroniskas mieloleikozes ārstēšanā. Terapijas efektivitāti novērtē ar BCR-ABL gēna kvantitatīvo noteikšanu (%).

Brīdinājumi

- **Imatinibs var pazemināt** asins šūnu skaitu, kas palīdz organismam cīnīties ar infekcijām, proti, **neitrofilo leukocītu skaitu**, kā arī **trombocītu skaitu**, kuri piedalās asins sarecēšanā. Ja samazinās neitrofilo leukocītu skaits, tad palielinās infekciju risks. Infekcijas pazīmes var būt drudzis, drebuļi, sāpes kādā ķermeņa daļā, klepus. Sazinoties trombocītu skaitam, rodas dažāda veida asiņošanas vai asins izplūdumi (zilumi) uz ādas. Lai izvērtētu, vai terapijas laikā nerodas šādas problēmas, Jums regulāri tiks kontrolēta asins analīze. Svarīgi to ievērot un analīzes veikt ārsta norādītajā laikā!

Papildus informāciju par šo problēmu varat lasīt informatīvajā materiālā slimniekiem “Asins analīzes rādītāji. Kas par tiem jāzina slimniekiem?”

<https://aslimnica.lv/stacionari/latvijas-onkologijas-centrs/hematologijas-klinika/informacija-pacientiem/#>

- **Imatinibs var palielināt aknu darbības traucējumu risku.** Pastāstiet savam ārstam, ja Jums ir sāpes vēdera augšdaļā, apetītes zudums, tumšs urīns, māla krāsas izkārnījumi vai dzelte (ādas vai acu dzeltēšana).
- **Imatinibs var palielināt šķidruma aiztures vai sirds problēmu risku.** Pastāstiet savam ārstam, ja Jums ir pietūkums vai strauja svara palielināšanās, elpas trūkums, ātra vai lēna sirdsdarbība, vājš pulss vai ģībonis. Lai novērtētu šķidruma aizturi, vēlams svērties vismaz 2 reizes nedēļā. Ja svara pieaugums virs 2kg, konsultēties ar atbalsta un izglītības māsu vai ārstējošo ārstu.

Lai izvērtētu šos riskus, Jums tiks veiktas analīzes, nosakot asins analīzi un aknu un nieru darbības rādītājus. Lūdzu, veiciet nepieciešamās analīzes, kā tās ir nozīmējis Jūsu ārsts. Pamatojoties uz analīžu rezultātiem, iespējams, būs jāmaina zāļu deva, vai biežāk jākontrolē noteiktas analīzes. Biežākas analīžu kontroles parasti ir terapijas sākumā, vēlāk standarta izmeklējums ir reizi 3 mēnešos.

Pirms šo zāļu lietošanas

Jūs nedrīkstat lietot imatinibu, ja Jums ir alerģija pret to.

Lai pārliecinātos, ka imatinibs ir drošs Jums, pastāstiet savam ārstam, ja Jums kādreiz ir bijusi:

- aknu slimība (īpaši B hepatīts);
- nieru slimība;
- sirds slimība, paaugstināts asinsspiediens, sastrēguma sirds mazspēja;
- kuņģa čūla vai asiņošana;
- diabēts;
- vairogdziedzera darbības traucējumi, nesen veikta vai gaidāma vairogdziedzera operācija;
- bijusi ķīmijterapija.

Pirms šīs ārstēšanas uzsākšanas Jums var būt nepieciešams negatīvs grūtniecības tests.

Nelietojiet imatinibu, ja esat grūtniece. Tas var kaitēt nedzimušam bērnam vai izraisīt iedzimtus defektus. Lietojiet efektīvus kontracepcijas līdzekļus, lai novērstu grūtniecību, lietojot imatinibu, un vismaz 15 dienas pēc pēdējās devas.

Nebarojiet bērnu ar krūti, kamēr lietojat šīs zāles un vismaz 1 mēnesi pēc pēdējās devas.

Kā man lietot imatinibu?

Lietojiet imatinibu tieši tā, kā noteicis ārsts. Ievērojiet visus norādījumus uz receptes un izlasiet visus medikamentu lietošanas norādījumus vai instrukcijas.

**Lietojiet imatiniba tabletes ēdienreizes laikā, uzdzerot lielu glāzi ūdens.
Nelietojiet imatinibu tukšā dūšā.**

Greipfrūts var mijiedarboties ar imatinibu un izraisīt nevēlamas blakusparādības.

Izvairieties no greipfrūtu produktu lietošanas.

Ja nevarat norīt tableti veselu, varat to izšķīdināt glāzē ūdens vai ābolu sulas, lai tableti būtu vieglāk norīt. Izmantojiet apmēram 60 ml šķidrums katrai 100 miligramu tabletei vai 190 ml šķidrums katrai 400 miligramu tabletei. Samaisiet maisījumu un nekavējoties izdzeriet visu.

Nelietojiet salauztu tableti. Zāles no salauztas tabletes var būt bīstamas, ja tās nokļūst mutē, acīs, degunā vai uz ādas. Ja tas notiek, nomazgājiet ādu ar ziepēm un ūdeni vai izskalojiet acis ar ūdeni. Jautājiet farmaceitam, kā droši atbrīvoties no salauztas tabletes.

Nepārtrauciet imatiniba lietošanu bez ārsta ieteikuma.

Uzglabāt istabas temperatūrā, prom no mitruma un karstuma.

Imatiniba dozēšanas informācija

Parastā imatiniba deva pieaugušajiem hroniskas mieloleikozes gadījumā:

- Hroniskā fāze: 400 mg iekšķīgi vienu reizi dienā.
- Akcelerācijas fāze vai blastu krīze: 600 mg iekšķīgi vienu reizi dienā.
- Devas palielināšanu var apsvērt, ja nav smagu zāļu blakusparādību un smagas, ar leikozi nesaistītas neitropēnijas vai trombocitopēnijas šādos apstākļos: slimības progresēšana (jebkurā laikā), nespēja sasniegt apmierinošu hematoloģisku atbildes reakciju pēc vismaz 3 mēnešu ārstēšanas, nespēja sasniegt citogēnisku atbildes reakciju pēc 6 līdz 12 mēnešu ārstēšanas, vai iepriekš sasniegtas hematoloģiskas vai citogenētiskas atbildes reakcijas zudums.
- Reizēm slimības progresēšanas paātrinātā fāze vai blastu krīze: 400 mg iekšķīgi 2 reizes dienā.

Akūtas limfoblastiskas leikozes gadījumā parastā imatiniba deva pieaugušajiem pacientiem ir 600 mg iekšķīgi dienā

Kas notiek, ja esmu aizmirsis devu?

Lietojiet devu, cik drīz vien iespējams, pārliecinoties, ka esat paēdis un izdzēris lielu glāzi ūdens. Izlaidiet aizmirsto devu, ja gandrīz pienācis laiks nākamajai devai. Nelietojiet divas devas vienlaikus.

No kā Jums vajadzētu izvairīties, lietojot imatinibu?

Imatinibs var izraisīt redzes miglošanos un pasliktināt reakcijas. Izvairieties no transportlīdzekļa vadīšanas vai bīstamām darbībām, līdz zināt, kā šīs zāles jūs ietekmēs. Reibonis vai smaga miegainība var izraisīt kritienus, negadījumus vai smagus ievainojumus.

Izvairieties atrasties slimu vai inficētu cilvēku tuvumā. Nekavējoties pastāstiet savam ārstam, ja rodas infekcijas pazīmes.

Izvairieties no aktivitātēm, kas var palielināt asiņošanas vai traumu risku. Esiet īpaši uzmanīgi, lai novērstu asiņošanu skūšanās vai zobu tīrīšanas laikā, ja Jums ir samazināts trombocītu skaits.

Imatiniba blakusparādības

Ja Jums ir imatiniba izraisītas alerģiskas reakcijas pazīmes (nātrene, apgrūtināta elpošana, sejas vai rīkles pietūkums) vai smaga ādas reakcija (drudzis, iekaisis kakls, dedzināšana acīs, ādas sāpes, sarkani vai violeti ādas izsitumi, kas izplatās un izraisa pūslīšu veidošanos un lobīšanos), nekavējoties sazinieties ar savu ārstu.

Nekavējoties sazinieties ar savu ārstu, ja Jums ir:

- šķidrums aizture - elpas trūkums (pat guļus stāvoklī), pietūkums, strauja svara palielināšanās;
- nieru darbības traucējumi - maz vai nemaz urīna, pēdu vai potīšu pietūkums;

- šķidruma uzkrāšanās plaušās - sāpes elpojot, sēkšana, elpas trūkums, klepus ar putojošām gļotām;
- aknu darbības traucējumi - sāpes vēdera augšdaļā, apetītes zudums, tumšs urīns, dzelte (ādas vai acu);
- zems neitrofilo leukocītu skaits - drudzis, saaukstēšanās vai gripas simptomi, čūlas mutē;
- zems trombocītu skaits - viegla zilumu rašanās, dažāda veida asiņošana, piemēram, deguna;
- samazināts hemoglobīna līmenis (anēmija) – bāla āda, nogurums, reibonis, aukstas rokas un kājas;
- kuņģa asiņošanas pazīmes - asiņaina vai darvai līdzīga vēdera izeja, asiņu vai kafijas biežumiem līdzīgu masu vemšana vai atklepošana;
- audzēja šūnu sabrukšanas pazīmes - apjukums, vājums, muskuļu krampji, slikta dūša, vemšana, paātrināta vai lēna sirdsdarbība, samazināta urinēšana, tirpšana rokās un pēdās vai ap muti; vai
- vairogdziedzera izmainītas darbības simptomi - nogurums, sausa āda, matu izkrišana, aizcietējums, depresija, lēna sirdsdarbība, svara pieaugums, jutība pret aukstumu.

Biežas imatiniba blakusparādības var būt:

- šķidruma aizture;
- slikta dūša, vemšana, sāpes vēderā, caureja;
- locītavu vai muskuļu sāpes;
- izsitumi uz ādas;
- noguruma sajūta.

Šis nav pilnīgs blakusparādību saraksts, un var rasties arī citas. Sazinieties ar savu ārstu, lai saņemtu medicīnisku padomu par blakusparādībām.

Atsauces:

<https://www.drugs.com/imatinib.html>

www.ema.europa.eu/lv/doc-uments/product-information/imatinib-teva-epar-product-information_lv.pdf (15.05.2025.)

<https://dati.zva.gov.lv/zalu-registrs/info/EU/1/12/808/019> (15.05.2025.)

Materiālu sagatavoja:

Prof. Sandra Lejniece, RAKUS Hematoloģijas klīnikas vadītāja

Rita Buliņa, RAKUS Hematoloģijas klīnika, slimnieku atbalsta un izglītības māsa

Materiāls izveidots: 2025. gada 22. maijs.